

2 лютого відзначаємо Всесвітній день водно-болотних угідь

Згідно Конвенції про водно-болотні угіддя, яка підписана у 1971 році в місті Рамсар (Іран), уряди різних країн взяли на себе відповідальність за захист водно-болотних угідь, що мають міжнародне значення.

На території Карпатського біосферного заповідника (КБЗ) охороняється багато унікальних водно-болотних угідь (ВБУ), що формують річку Тиса і є важливими для збереження біорізноманіття в Карпатському біогеографічному регіоні, оскільки тут збереглися місця поширення значної кількості видів флори, фауни, біотопів, що внесені до міжнародних, національних і регіональних червоних списків.

За результатами багаторічних досліджень, науковцями було обґрунтовано і подано три водно-болотні угіддя, які мають міжнародне природоохоронне значення: «Озірний-Бребенескул», «Печера Дружба» і «Долина нарцисів».

У 2011 році було видано два Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про погодження надання водно-болотним угіддям статусу водно-болотних угідь міжнародного значення»: від 23 лютого 2011 р. № 147-р для «Долини нарцисів» і «Печери Дружба» та від 21 вересня 2011 року № 895-р для урочища «Озірний-Бребенескул».

У 2019 році Секретаріат «Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів або Рамсарської конвенції» (англ. «The Convention on Wetlands of International Importance, especially as Waterfowl Habitat») включив «Озірний-Бребенескул», «Печеру Дружба» і «Долину нарцисів» до переліку водно-болотних угідь міжнародного значення.

ВБУ «Озірний-Бребенескул» розміщене у високогірній частині території Чорногірського масиву КБЗ, в межах висот 956-2061 м н.р.м. Площа водозбірного басейну угіддя – 1656,91 га. Обіймає схили гір Говерла, Брецул, Туркул, Пожижевська, Бребенескул, де знаходяться витoki гірських річок Говерла, Бребенескул, Озірний. На даних угіддях знаходяться чисельні невеликі озерця, сфагнові болота, з яких чотири найбільші озера льодовикового походження: Верхнє і Нижнє Озирні, Брецул і карове озеро Бребенескул. Озеро Бребенескул є найвищим озером в Україні, розташоване на висоті 1801 м н.р.м.

ВБУ «Печера Дружба» розміщене на території Угольського масиву КБЗ. Угіддя є найбільшою печерою Українських Карпат. Утворення печери пов'язане із заляганням величезних, у кілька кубокілометрів, блоків вапняку, що загалом є характерно для Пенінської зони стрімчаків, яка проходить через південну частину Угольського масиву. Хід в печеру знаходиться на дні неглибокої триметрової карстової лійки еліпсоподібної форми (10 на 15 м) із стрімкими обривистими стінами. На глибині 30 м протікає струмок, який на глибині 50 м просочується крізь щілину в стіні і з'являється на поверхні у вигляді карстового джерела. Загальна довжина всіх досліджених ходів шахти зараз становить понад 900 м і глибина - 45 м.

ВБУ «Долина нарцисів» розміщене в межах Закарпатської низовини (околиці м. Хуст) на висоті 175-185 м н.р.м. Займає рівнинну ділянку в заплаві річки Хустець. У межах заповідного урочища сформувались лучно-болотні комплекси, які є унікальними в Європейському масштабі. Особливою її цінністю є наявність найбільшої на Європейському континенті рівнинної популяції рідкісного вологолюбного виду нарцису вузьколистого (*Narcissus angustifolius* Curt.), що занесений до «Червоної книги України. Рослинний світ» (2009), Бернської конвенції та її наступних версій. Заповідний масив «Долина нарцисів імені професора Василя Комендаря», площею 256,5 га, у складі Карпатського біосферного заповідника з 1980 року.

Серед найбільших сучасних загроз для водно-болотних угідь є сучасні кліматичні зміни та інтенсивна господарська діяльність. Чистота нашої питної води напряму залежить від екологічного стану водно-болотних угідь, тому їх потрібно охороняти. Федір ГАМОР, заступник директора Карпатського біосферного заповідника, доктор біологічних наук, професор;
Микола ВОЛОЩУК, завідувач ботанічної лабораторії, кандидат біологічних наук.